

FƏNN SILLABUSU

İxtisas: 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi A/B

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. (İşçi proqram LDU-nun Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokol №1))

Kodu: HFS-B04.1

Tədris ili: III (2025-2026) Semestr: V

Tədris yükü cəmi: Cəmi: 90 saat. Auditoriya saati: 30 saat. (15 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 3 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: m. Penahov Anar Elman oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə. Məmmədov 21

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı:

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Z. Əsgərov, E. Nəsirov, M. İsmayilov. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Qapp Poliqraf, Bakı-2005.
2. Ənvər Seyidov, Zakir Nəgəyev. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2019.
3. Sabir Allahverdiyev. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2018.
4. İlqar Cəfərov. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının şərh. Hüquq nəşriyyatı -2012.
5. İ. İsmaylov. Hüququn əsasları. Dərslik. Bakı-2006.
6. Xropanyuk V.N. Dövlət və hüquq nəzəriyyəsi. B- 1993.
7. Ziyafət Əsgərov. Konstitusiya hüququ. Bakı-2011.
8. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. 12 noyabr 1995-ci il.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Politologiya və Fəlsəfə fənlərinin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları" fənni hüquq anlayışı, hüquq normaları, hüquq münasibətləri, hüquq sahələri, Konstitusiya hüququ, idarəcilik formaları, ərazi quruluşları, seçki hüququ haqqında zəruri bilikləri əhatə edir. Bu kursun məqsədi qeyri hüquqşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri Azərbaycanın hüquq sistemi ilə tanış etmək, o cümlədən hər bir vətəndaşın qarşısına çıxan bilən ən ümumi hüquqi problemlərin aradan qaldırılması üçün zəruri ilkin bilikləri verməkdir. Əsas məqsəd tələbələri təməl hüquqi biliklərə yiyələndirmək, AR konstitusiya quruluşunu izah etmək, hüquqi bilikləri artırmaq, qanunvericilik bazasından istifadə qaydasını öyrətməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

- 9 bal-telebe keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
 -8 bal-telebe cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
 -7 bal- telebe keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
 -6 bal- telebenin cavabı əsasən düzgündür.
 -5 bal-telebenin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
 -4 bal- telebenin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
 -3 bal- telebenin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
 -1-2 bal- telebenin mövzudan qismən xəbəri var.
 -0 bal- suala cavab yoxdur.

Telebenin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə telebenin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.
 Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Bal		Qiymət	
Nö	Bal	əla	A
1.	91-100	çox yaxşı	B
2.	81-90	yaxşı	C
3.	71-80	kafi	D
4.	61-70	qənaətbəxş	E
5.	51-60	qeyri-kafi	F
6.	50 və ondan aşağı		

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 15 saat, seminar 15 saat

Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu		Müh.	Sem
1.	Mövzu: Dövlət və hüquq Plan: 1.Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri. 2.Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr. 3. Dövlətin formaları. 4.Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri.	2	2
2.	Mövzu: Azərbaycan Respublikasının konstitusiyaya hüququ Plan: 1.Konstitusiyaya hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri. Azərbaycan Respublikasının konstitusiyası quruluşu, prinsipləri və forması. 2.Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusiyası forması. 3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri. 4. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları. 5.Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri. 6.Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri, Nazirlər Kabinetinin statusu və səlahiyyətləri, məhkəmə hakimiyyəti.	2	2
3.	Mövzu: İnzibati hüququn əsasları Plan: 1. İnzibati hüququn anlayışı və əsas prinsipləri, 2. İnzibati xətanın anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri.	2	2
4.	Mövzu: Ekologiya hüququnun əsasları Plan: 1. Ekoloji hüququnun anlayışı, mənbələri və prinsipləri. 2.Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.	2	2
5.	Mövzu: Mülki hüququn əsasları Plan: 1.Mülki hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri. 2.Mülki hüquq münasibətləri, subyekt və obyekt. 3.Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri. 4.Mülkiyyət hüququ, formaları. 5.Əqd anlayışı, növləri və formaları. 6.Mülki hüquqi müqavilələr.	2	2

6.	Mövzu: Əmək hüququnun əsasları Plan: 1. Əmək hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və mənbələri. 2. Əmək müqaviləsi anlayışı, tərəfləri, növləri və xitam verilməsi əsasları. 3. İş vaxtı, iş vaxtının növləri və rejimi. 4. İstirahət vaxtı və onun növləri. 5. Əmək intizamı.	2	2
7.	Mövzu: Ailə hüququnun əsasları Plan: 1. Ailə hüququnun anlayışı, predmeti və prinsipləri. 2. Nikah anlayışı, bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı. 3. Nikahın pozulması qaydaları. 4. Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması. 5. Övladlığa götürmə. Uşaqlar üzərində qəyyumluq və himayə.	2	2
8.	Mövzu: Cinayət hüququnun əsasları Plan: 1. Cinayət anlayışı və cinayətin əlamətləri 2. Cinayət məsuliyyəti anlayışı, cinayət tərkibi və onun əlamətləri. 3. Cəza və onun növləri.	1	1

XI. Fənn üzrə tələblər:

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fəninin tədrisi dövlət və hüququn yaranması tarixi, inkişafı, dövlət anlayışı, mahiyyəti və funksiyalarını öyrədir. Konstitusiya hüququnun hüququn aparıcı sahəsi olduğunu göstərir. İnsan və vətəndaşın hüquq, azadlıq və vəzifələri ilə yanaşı hüquq və azadlıqların təminatlarını geniş şəkildə təsvir etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Cəmiyyətin mövqeyini, hüquq və azadlıqların mədəni dəyərlərini təsvir edir;
- Cəmiyyətdə dövlət və hüquq sosial düşüncənin formalaşmasında və inkişafında xüsusiyyətlərini normalar vasitəsilə izah edir;
- Konstitusiyanın inkişaf tarixi, onun ictimai-iqtisadi münasibətlərdə rolunu dövlət və ictimai həyatda baş verən qarşılıqlı münasibətləri şərh edir;
- Müasir dövrdə yeni quruluşun anlayışını sosial, hüquqi, iqtisadi və s. münasibətləri dövlət, cəmiyyət və mülkiyyət münasibətlərini müqayisə edir;
- Sosial, siyasi, hüquqi və iqtisadi inkişafın zəruriliyini və səbəblərini əsaslı ifadə edir;
- Xalq hakimiyyətini dövlət hakimiyyətinin çoxşaxəliliyini, insan və vətəndaşların hüquq bərabərliyini, vəzifələrini, dövlətin idarə edilməsi prinsiplərini təhlil edir.

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi

XIV Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri.
2. Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr.
3. Dövlətin formaları.
4. Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri.
5. Konstitusiya hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri.
6. Azərbaycan Respublikasının konstitusional quruluşu və prinsipləri.
7. Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusional forması.
8. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri.
9. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları.
10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri.

II Kollektiv sualları:

1. İnzibati hüququn anlayışı və əsas prinsipləri,
2. İnzibati xətanın anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri
3. Ekoloji hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri.
4. Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.
5. Mülki hüququn anlayışı, mənbələri və prinsipləri.
6. Mülki hüquq münasibətləri, subyekt və obyekt.
7. Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri.
8. Mülkiyyət hüququ, formaları.
9. Əqd anlayışı, növləri və formaları.
10. Mülki hüquqi müqavilələr.

XV. İmtahan sualları:

1. Dövlət və hüququn yaranması, dövlət anlayışı və onun əsas əlamətləri.
2. Dövlətin yaranması haqqında əsas nəzəriyyələr.
3. Dövlətin formaları.
4. Hüququn anlayışı, əlamətləri, funksiyaları və prinsipləri.
5. Konstitusiya hüququ anlayışı, mahiyyəti və mənbələri.
6. Azərbaycan Respublikasının konstitusional quruluşu və prinsipləri.
7. Azərbaycan Respublikasında dövlətin konstitusional forması.
8. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri.
9. Azərbaycan Respublikasında insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları.
10. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri.
11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquqi statusu və səlahiyyətləri, Nazirlər Kabinetinin statusu və səlahiyyətləri, məhkəmə hakimiyyəti.
12. İnzibati hüquq, İnzibati xetanın anlayışı, əlamətləri və tərkibi, inzibati tənbehin növləri.
13. Ekologiya hüququnun anlayışı, mənbələri və prinsipləri.
14. Ekoloji idarəetmənin dövlət orqanları sistemi. Kadastr.
15. Mülki hüququn anlayışı, mülki hüquq münasibətlərinin subyekt və obyektli.
16. Hüquqi şəxslər, hüquqi şəxsin növləri.
17. Mülki hüquqi müqavilələr.
18. Əqd anlayışı, növləri və formaları.
19. Əmək hüququnun anlayışı, predmeti, prinsipləri və mənbələri.
20. Əmək müqaviləsi anlayışı, tərəfləri, növləri və xitam verilməsi əsasları.
21. İş vaxtı, iş vaxtının növləri, rejimi.
22. İstirahət vaxtı və onun növləri. Əmək intizamı.
23. Valideynlik hüquqlarından məhrum etmə və valideynlik hüquqlarının məhdudlaşdırılması.
24. Övladlığa götürmə, uşaqlar üzərində qəyyumluq və himayə.
25. Ailə hüququnun anlayışı, predmeti və prinsipləri.
26. Nikah anlayışı, bağlanma şərtləri və nikahın dövlət qeydiyyatı.
27. Nikahın pozulması qaydaları.
28. Cinayət anlayışı və cinayətin əlamətləri.
29. Cinayət məsuliyyəti anlayışı, cinayət tərkibi və onun əlamətləri.
30. Cəza və onun növləri.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları fənninin sillabusu 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi A/B xüsəsləri üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdürü : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : m.A.E.Pənahov